

ROZHOVOR

BUDUJEME EURÓPSKU UNIVERZITNÚ SIETĚ

Deväť univerzít z deviatich krajín Európy, päť celospoločenských výziev a nepreberné množstvo možností spolupráce a podujatí, konferencií, kurzov či mobilít. To je európska „superuniverzita“ ENLIGHT, ktorej súčasťou je od novembra 2020 aj Univerzita Komenského. Čo je cieľom tohto ambiciózneho projektu? Čo má spoločné s programom Erasmus+? A aké konkrétne výhody prinesie študentom a zamestnancom našej univerzity v blízkej budúcnosti? O tom nám povedali viac zamestnanci rektorátneho oddelenia pre európske projekty a Erasmus+: Milan Remiš, vedúci oddelenia, a projektové manažérky Petra Javorčíková a Kateryna Yakovenko.

Alianciu európskych univerzít ENLIGHT tvorí okrem Univerzity Komenského aj Univerzita v Gente, Univerzita v Bordeaux, Univerzita v Uppsale, Univerzita v Groningene, Univerzita v Baskicku, Univerzita v Göttingene, Írska národná univerzita v Galway a Univerzita v Tartu. Prečo práve týchto deväť univerzít?

PJ: Niektoré univerzity v aliancii spolupracovali už dlhšie, iné sa pridali až k projektu ENLIGHT. Pri výbere partnerov bolo dôležité, aby sa univerzity dobre dopĺňali obsahom štúdia a výskumu. Rozhodujúcim faktorom bola aj geografická poloha univerzít. Ambíciou „Európskych univerzít“, iniciatívy Európskej komisie, je totiž vytvoriť univerzitné siete pokrývajúce celú Európu. Preto sme v aliancii s univerzitami z Belgicka, Francúzska, Švédska, Holandska, Španielska, Nemecka, Írska a Estónska.

Čo je hlavným cieľom alebo myšlienkou projektu? Je to práve spojenie európskych univerzít a medzinárodná spolupráca alebo rieši ENLIGHT aj iné oblasti či

otázky?

MR: Už samotný názov aliancie dokonale vystihuje podstatu tohto spojenectva. ENLIGHT totiž nie je len akronym z angl. „European University Network to Promote Equitable Quality of Life, Sustainability and Global Engagement through Higher Education Transformation“ (voľný preklad: Sieť európskych univerzít s cieľom podporovať spravodlivú životnú úroveň, udržateľnosť a globálnu angažovanosť prostredníctvom transformácie vysokého školstva). Jeho význam možno hľadať aj v slove „Enlightenment“ (osvietenstvo), čo bolo myšlienkové hnutie vyzdvihujúce silu rozumu a poznania.

V tomto zmysle je spojenie univerzít a vytvorenie spoločného akademického priestoru pre našu alianciu iba nástrojom. Hlavným cieľom projektu je vytvoriť viac možností pre rozvoj študentov a zamestnancov zapojených univerzít, zvýšiť kvalitu vzdelávania a lepšie pripraviť študentov na riešenie najväčších výziev, ktorým spoločnosť čelí. Ako? Najmä odstránením prekážok pri mobilitách, tvorbou spoločných študijných programov a pestrou

ponukou online vzdelávania. Aliancia umožní tiež zdieľať materiálne zdroje, systémy zabezpečenia kvality a investovať do spoločnej výskumnej infraštruktúry. ENLIGHT je tak vskutku vizionárskym projektom, z ktorého sa pomaly rodí nová, moderná tvár našej univerzity. Dlhodobá vízia je, aby sa aliancia ENLIGHT do roku 2030 transformovala na integrovaný európsky systém vysokých škôl bez prekážok v štúdiu, výučbe a spolupráci. Pokiaľ ide o aktuálne spoločenské výzvy, projekt sa zameriava primárne na týchto päť oblastí: zdravie a pohodu, digitálnu revolúciu a vplyvy digitalizácie, energetiku a obehové hospodárstvo, klimatickú zmenu a rovnosť.

Ako chce ENLIGHT pomôcť práve v otázke klimatickej zmeny?

KY: Jednou z ambícií projektu je vychovať novú generáciu odborníkov, ktorá by vďaka kontinuálnemu interdisciplinárnemu vzdelávaniu vedela komplexnejšie obsiahnuť veľké spoločenské problémy vrátane environmentálnych a prísť tak i s účinnejšími riešeniami. Aliancia chce tiež prispieť vlastnými riešeniami

a príkladmi dobrej praxe vyplývajúcimi zo spolupráce medzi členmi projektu a regionálnymi aktérmi, medzi ktorými nechýbajú mestá, regióny a podniky.

Načrtli ste, že projekt predpokladá zjednodušený postup pri študijnom alebo pracovnom pobyte na ktorejkoľvek z partnerských univerzít. Ako teda bude vyzeráť mobilita v rámci ENLIGHT? Bude fungovať podobne ako pri programe Erasmus+?

MR: Spolupráca partnerských inštitúcií ENLIGHT prinesie v oblasti mobilit novú možnosť pre študentov i zamestnancov – či už pôjde o semestrálne pobyty, regionálne akadémie, letné školy, alebo krátkodobejšie podujatia typu krátke kurzy, workshopy či konferencie, a to tak v prezenčnom, ako aj virtuálnom režime. Väčšina fyzických mobilit pôjde naďalej cez Erasmus+, ale vďaka ENLIGHT bude ich realizácia jednoduchšia. Avizované zjednodušenie bude spočívať hlavne v odstránení zbytočnej byrokracie – t. j. ubudne potvrdení, zjednoduší sa proces uznávania dokladov a podobne. Dobrou správou je, že sa postupne zjednodušujú aj administratívne procesy v rámci programu Erasmus+. Budúci akademický rok sa naplno prejde na Erasmus Without Paper, čo prinesie elektronickú výmenu mnohých

dokumentov spojených s mobilitou v zahraničí.

Mobility v rámci ENLIGHT však budú mať oproti tomu ešte jednu veľkú výhodu. Súčasťou partnerstva je totiž zblížovanie kvality vzdelávacích a vedeckých postupov medzi zapojenými univerzitami. Alebo inými slovami: projekt ENLIGHT predpokladá, že štúdium na všetkých partnerských univerzitách bude mať porovnateľnú kvalitu, preto bude – doteraz niekedy pomerne komplikované – uznávanie kreditov a titulov omnoho jednoduchšie.

Budú sa môcť mobility zúčastniť študenti všetkých ročníkov? Môže napríklad vycestovať na Univerzitu v Tartu študent v prvom ročníku s priemernými známkami alebo musí splniť isté podmienky?

PJ: Keďže budú fyzické mobility v rámci projektu naďalej financované z programu Erasmus+, takejto mobility sa bude môcť zúčastniť študent až od druhého ročníka bakalárskeho stupňa štúdia. Ostatné aktivity v rámci ENLIGHT – ako napríklad online kurzy, konferencie či letné školy – budú však dostupné pre všetkých študentov. Samozrejme, prezenčné podujatia majú vždy obmedzenú kapacitu, a ak bude záujemcov viac, bude sa to riešiť cez výberové konanie. Aj pri výbere

na Erasmus+ je viac kritérií, priemer známok je jedným z nich.

Dočítala som sa, že študenti si budú môcť vďaka projektu ENLIGHT vyskladať štúdium na viacerých univerzitách súčasne. Čo presne si pod tým máme predstaviť? Bude môcť napríklad študent práva na UK študovať zároveň úplne iný odbor na univerzitách v Gente či Bordeaux? A na koľkých univerzitách sa bude dať vlastne naraz študovať?

MR: Víziu ENLIGHT je podpora multidisciplinárneho štúdia a výskumu. Študenti si budú môcť zapísať kurzy v ponuke partnerských univerzít, pričom kombinácia navolených kurzov bude musieť v rámci študijného programu daného študenta spolu korešpondovať. Postupne budeme pracovať na pravidlách, aby študenti mohli získať spoločné a dvojité tituly. Návrh praktických zásad pre organizáciu štúdia je však stále jednou z riešených aktivít projektu. Podrobnosti napríklad o maximálnom počte univerzít, ktoré by študent v rámci štúdia mohol navštevovať, tak ešte nie sú dohodnuté. Rovnako nie je zatiaľ isté ani to, či bude takéto štúdium prebiehať dištančne alebo či budú musieť/môcť študenti, študujúci na viacerých univerzitách súčasne, absolvovať prednášky, semináre

RNDr. Milan Remiš

V r. 2000 absolvoval štúdium biomedicínskej fyziky na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky UK, o dva roky neskôr zložil na rovnakej fakulte aj rigoróznou skúšku z fyziky. Po štúdiu pracoval v telekomunikačnom sektore v oblasti systémov riadenia kvality. V r. 2004 – 2015 pôsobil v Európskej komisii, najmä v oblasti uznávania kvalifikácií a európskej podpory pre výskum, inovácie a vzdelávanie výskumníkov. Od r. 2020 je vedúcim Oddelenia pre európske projekty a Erasmus+ na Rektoráte UK.

a skúšky – aspoň sčasti – prezenčne. Isté je len to, že kvalita online vzdelávania v rámci ENLIGHT musí byť rovnaká ako pri prezenčnej výučbe. Preto teraz akademickí pracovníci v spolupráci s regionálnymi partnermi pripravujú pravidlá a podmienky pre všetky formy vzdelávania.

Aké ďalšie výhody okrem mobilít a dvojitých titulov ENLIGHT ponúka študentom?

KY: ENLIGHT považuje študentov za jadro projektu, a preto všetky aktivity majú za cieľ zlepšiť kvalitu vzdelávania, aby boli po absolvovaní štúdia mladí ľudia pripravení na prácu a aktívnu účasť pri riešení problémov spoločnosti. Projekt predpokladá zahrnutie študentov do rôznych spoločných medzinárodných aktivít, akými sú napríklad účasť na rôznych konferenciách a kurzoch, spoločné projekty a jednoduchšie nadväzovanie kontaktov a partnerstiev.

Odkedy a ako sa môžu študenti do aliancie zapojiť?

PJ: Zástupcovia študentov z každej univerzity sú už teraz prostredníctvom ENLIGHT Student Network zapojení aj do riadenia celého projektu. Za našu univerzitu je to Viliam Ostatník, ktorý je doktorandom na Filozofickej fakulte

UK, a Dominik Juračka, doktorand na Prírodovedeckej fakulte UK. Projekt je však stále na začiatku, a preto sa podujatia zameriavajú hlavne na akademických pracovníkov zapojených priamo do riešenia projektu. Podujatia pre študentov budú pribúdať postupne. Pilotné kurzy by sme chceli ponúknuť už budúci akademický rok.

Ako ENLIGHT vlastne funguje počas pandemickej situácie?

MR: Keďže sa ENLIGHT zameriava aj na rozvoj fyzickej mobility, je pochopiteľné, že nás pandémia v tomto smere výrazne zasiahla. Našťastie, žiadne aktivity sme doteraz rušiť nemuseli. Iba sa presunuli do online priestoru. Prvý marcový týždeň takto prebehol ENLIGHT Kick-off Week. Samozrejme, všetci sa už tešíme na to, keď sa bude dať aj cestovať.

O čom bol spomínaný Kick-off Week a čo priniesol študentom a verejnosti?

MR: Bolo to prvé väčšie podujatie celého projektu. Celý týždeň sa niesol v znamení podnetných prednášok a diskusií, nechýbali ani sprievodné aktivity, napríklad kvízy pre študentov či virtuálne prestávky „na kávu“ ako stvorené na neformálne rozhovory. Za prejav uznania a veľkú česť považujeme, že jednu zo štyroch hlavných prednášok

mal zástupca našej univerzity – docent Andrej Findor z Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK, ktorý rozprával o rozmanitosti, inklúzii a rovnosti vo vysokom školstve. Veľmi zaujímavé boli i príklady spolupráce niektorých univerzít s magistrátom alebo podnikateľským sektorom.

Vraveli ste, že ENLIGHT sa netýka len študentov, ale aj pedagógov a výskumníkov. Predstavme si teda mladého začínajúceho výskumníka na Prírodovedeckej fakulte UK. Aké výhody mu ENLIGHT ponúka na skvalitnenie práce?

PJ: Výhod bude viacero. Napríklad sa bude môcť zúčastňovať na konferenciách či podujatiach pre mladých výskumníkov, ktoré do ENLIGHT pribudnú budúci rok. Keď bude hľadať partnerov na výskumný projekt, bude potrebovať využiť špeciálne vybavenie alebo mu budú v tíme chýbať výskumníci so špecifickými skúsenosťami, ENLIGHT mu uľahčí kontakt a nadväzovanie spolupráce s ostatnými univerzitami aliancie. Hoci bol na začiatku ENLIGHT projektom financovaným iba z programu Erasmus+, ktorého hlavným cieľom je lepšia príprava študentov, nedávno sa našej univerzite spolu s ostatnými partnermi v aliancii

podarilo uspieť s ďalším projektom – ENLIGHT RISE. Ide o projekt financovaný z európskeho programu Horizont 2020 zameraného na výskum a inovácie. Práve tento nový pilier ENLIGHT priniesie ďalšie možnosti pre mladých výskumníkov.

Aké výhody a možnosti priniesie ENLIGHT ostatným zamestnancom našej univerzity?

MR: Zamestnanci – vyučujúci, výskumníci aj administratívni zamestnanci – sú základom práce univerzity, a preto ENLIGHT predpokladá nastavenie spolupráce medzi partnerskými inštitúciami aj pre nich. Pôjde o rôzne druhy pobytov, spoločné projekty, možnosti zapojenia sa do online kurzov a konferencií, výmenu skúseností, cykly vzájomného hodnotenia (peer review) či spoluprácu pri vzdelávacích aktivitách, napríklad vo forme učenia spoločného kurzu pedagógmi z rôznych univerzít. Samozrejme, vyžaduje si to snahu komunikovať v cudzích jazykoch.

Koľko ľudí z UK pracuje na projekte ENLIGHT a čomu sa konkrétne venujú?

KY: Aj v tomto smere je ENLIGHT naozaj výnimočným projektom, pretože ako jediný už teraz prepája takmer celú univerzitu naprieč fakultami. Do projektu je len na UK zatiaľ zapojených – okrem nás troch – približne 50 kolegov

z 12 fakúlt. Sú to hlavne akademickí pracovníci, ktorí v pracovných skupinách riešia konkrétne projektové úlohy. Ide napríklad o prípravu ENLIGHT Doctoral Network, ponuky vzdelávania v jednotlivých kľúčových oblastiach či plánovanie podujatí. Účasť univerzity na projekte ENLIGHT zastrešuje prorektor UK pre medzinárodné vzťahy Jozef Tancer, pod ktorého spadá naše rektorátne oddelenie pre Erasmus+ na čele s Milanom Remišom. Ja s Petrou máme na starosti koordináciu pracovných skupín a prípravu výstupov projektu, ako i organizáciu stretnutí a sledovanie rozpočtu.

Čo považujete za doterajší najväčší úspech pre UK v súvislosti s ENLIGHT?

MR: Už to, že aliancia ENLIGHT uspela vo výzve Európskej komisie na podporu „Európskych univerzít“, je samo osebe veľkým ocenením našej práce. Túto podporu získala iba veľmi malá časť univerzít v Európe. V rámci ENLIGHT je Univerzita Komenského spoločne s Univerzitou v Bordeaux zodpovedná za riadenie pracovnej skupiny WP2, ktorá sa zameriava na vytvorenie ponuky ENLIGHT kurzov na základe tzv. učenia sa cez výzvy (angl. Challenge-based Learning), aliančný think-tank a regionálne akadémie. Ide o najdôležitejšiu časť projektu.

Think-tank spojí kľúčových odborníkov, zdroje a najmodernejšie výskumné postupy z deviatich univerzít. Regionálne akadémie, zložené z interdisciplinárnych tímov študentov a akademikov, spoločností a podnikateľských inkubátorov a tiež zástupcov vlády a občanov, budú spoločne pracovať na riešení zložitých výziev, s ktorými sa dnes boria mestá a komunity. Je to veľmi ťažká úloha, ale považujeme za úspech, že nám partneri v rámci aliancie dôverujú, že ju výborne zvládneme.

Čo našu univerzitu čaká v rámci ENLIGHT do konca roka?

PJ: Do konca roka máme naplánované vedecké výstupy, konferencie a v novom akademickom roku aj ponuku prvých ENLIGHT kurzov. Všetky ponuky môžete sledovať na webstránke projektu enlight.uniba.sk v časti „Online kurzy a podujatia“. Zatiaľ sú plánované iba online podujatia, ale po zlepšení epidemickej situácie, samozrejme, pribudnú aj tie prezenčné. Máme tiež naplánované podujatia s asociovanými partnermi projektu na Slovensku – Magistrátom hlavného mesta SR Bratislavy a spoločnosťou ESET, ktoré sa týkajú mapovania regionálnych problémov a hľadania krokov k ich riešeniu.

Mgr. Petra Javorčíková

V r. 2015 získala bakalársky diplom z európskych štúdií na Univerzite v Maastrichte v Holandsku. Počas magisterského štúdia na Masarykovej univerzite v Brne sa špecializovala na medzinárodné vzťahy a energetickú bezpečnosť Európskej únie. Po skončení štúdia v r. 2017 stážovala šesť mesiacov v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore v Bruseli. Po stáži pracovala dva roky ako personalistka v Prahe v energetickej firme. Od r. 2020 pôsobí na rektorátne oddelení pre európske projekty a Erasmus+.

Mgr. Kateryna Yakovenko, PhD.

V r. 2006 vyštudovala žurnalistiku a cudzie jazyky na univerzitách vo Francúzsku a na Ukrajine. V r. 2012 – 2016 absolvovala doktorandské štúdium na Katedre politológie Filozofickej fakulty UK, kde dodnes pôsobí. Vo výskume sa aktuálne zameriava na otázky legitimacy a národnej identity v súvislosti s demokratickou konsolidáciou. V r. 2017 – 2020 ako postdoktorandská výskumná pracovníčka pracovala na projekte ENERGIES, v súčasnosti je členkou projektu GLocalEast. Od r. 2016 pôsobí na rektorátne oddelení pre európske projekty a Erasmus+.